11. ఎన్నికలలో !

కాలేజీకి రాగానే అందిన కవర్లు చూసుకుని లెక్చరర్లందరూ హడావుడి పడిపోయారు. మగవాళ్ళు కంగారు పడకుండా ఎవరికే ఊరో కనుక్కొని ఆ ఊళ్ళో దొరికే సౌకర్యాల గురించీ తమ పాత అనుభవాల గురించీ మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఆడవాళ్ళు కంగారు పడుతున్నారు.

"మన పేర్లు పంపించవద్దని ప్రిన్సిపాల్‌తో చెప్పాంగా" అంది ఉమ.

"అదేతప్పు-మనం చెప్పాం గనుక తప్పకుండా పంపారు. లేనిపోనిది గుర్తు చేశాం" అంది సుగుణ.

"సరే-ఆయన కచ్చికొద్దీ పంపాడే అనుకో. ఆ తాలూకా ఆఫీసు వాళ్ళకేలా బుద్ధిలేదు ? పోయిన ఎలక్షన్లకి మగాళ్ళందరూ రిజర్వ్‌లో కూచుని మనం లారీ లెక్కెతుంటే సరదాగా చూశారు గదా. మనల్ని అలా రిజర్వ్‌లోనన్నా పెట్టి గూడదూ ?" కమల కోపం ఆపుకోలేకపోయింది.

"ఎందుకు పెడతారండీ. ఈ ఆడాళ్ళు లెక్చరర్లయి మగ లెక్చరర్లతో పాటు సంపాదిస్తారా అని వాళ్ళ ఏడుపు. మనల్ని లారీ లెక్కెస్తేగానీ వాళ్ళ కచ్చి తీరదు" సుగుణ అంది.

"డ్యూటీ వేసిన తర్వాత చెయ్యక తప్పదు. ఇట్లా అశాంతి పెంచుకోవడం కంటే అదేదో చేసెయ్యడం మంచిది" అన్నది ప్రసన్న.

"చెయ్యక చస్తామా ? కింద రాశారుగా డ్యూటీ చెయ్యకపోతే ప్రాసిక్యూట్ చేస్తామని" ఉమ నిరసన ప్రకటించింది.

"ఈ ఎలెక్షను క్లాసు చూడండి ఆదివారం పెట్టారు. వర్కింగ్‌డేలో పెడితే ఆన్ డ్యూటీతో ఈ కాలేజీ పని తప్పేది. అది తప్పలేదు సరిగదా ఆదివారమన్నా విశ్రాంతి లేకుండా పోయింది."

"ఎలక్షన్ క్లాసులో ఏం చెబుతారండీ ?" అప్పటిదాకా అందరి మాటలూ బుద్ధిగా వింటున్న విమల అడిగింది.

"ఏమీ చెప్పరు. మనకేమన్నా ఎలెక్షన్ గురించి తెలిసిందుంటే అది కాస్తా మాపేసి బుర్రంతా అయోమయం చేసేస్తారు. ఎలక్షన్ క్లాసు కెళ్ళేది డబ్బుకోసమే. వాళ్ళు చెప్పేది విన్నామా బి.పి. పెరిగి టెన్షన్ ఎక్కువై డ్యూటీ అంతా అస్తవ్యస్తం చేసేస్తాం. మీరిదే మొదటిసారి కాబోలు. అసలు వినకండి" రంగారావు సలహా ఇచ్చాడు.

"వినకపోతే ఏం చెయ్యాలో ఎలా తెలుస్తుంది ?"

"తెలియకపోతేనే చెయ్యడం తేలిక. వాళ్ళు చెప్పేవన్నీ బుర్రకెక్కించుకుంటే లేనిపోని గొడవలు. రేపు క్లాసు కొస్తే మీకే తెలుస్తుంది" బెల్ అవడంతో అందరూ క్లాసులకు బయల్దేరారు.

0 0 0 0

జూనియర్ కాలేజీ ఆవరణంతా ఎలక్షన్ డ్యూటీ పాఠాలు వినడానికి వచ్చిన లెక్చరర్లతో నిండిపోయింది. ఓ గదిలో వందమంది కూర్చున్నారు. తాసీల్దారు పెదవులు కదిలించడం వల్ల అతను మాట్లాడుతున్నట్టు తెలుస్తోంది తప్ప అతనేం చెబుతున్నాడో ఎవరికీ వినపడడం లేదు.

"ఇదేం క్లాసు ?" ఎవరో అంటున్నారు.

"తాసిల్దారుని పాఠం చెప్పమంటే ఇంకెలా వుంటుంది? మనలో అనుభవం వున్నవారిని చెప్పమనగూడదా ?"

"మనం చెబితే తాసిల్దారుకి డబ్బులు రావు" సుగుణ నవ్వింది. అంతలో బాలెట్ బాక్సులు వచ్చాయి క్లాసులోకి.

"అదుగో బాక్సు—దాన్ని ఎలా తియ్యాలంటే" అంటూ బాక్సు దగ్గరకు వెళ్ళి దానిని తెరిచి చూపించి "పేపర్ సీల్ వేసి బాక్సు ముయ్యటమే ఈ డ్యూటీ అంతటి లోకీ నాకు కష్టమనిపిస్తుంది" అంది ఉమ. "పేపర్ సీలేమిటి?" విమల అమాయకంగా అడిగింది.

"సరే-నీకు మొదట్నుంచి చెప్పాలి కాబోలు. ఆ పుస్తకంలో అన్నీ ఉంటాయి చదువుకో-తెలుస్తుంది" విసుక్కుంది ఉమ.

క్లాసయిపోయింది. డబ్బులకోసం అందరూ మూగారు. పాఠాలు విన్నందుకు డబ్బులిచ్చే ఏకైక క్లాసిదే. విమలకేమీ తెలియలేదు. రేపు ఆ డ్యూటీకెళ్ళి యేం చెయ్యాలి. ఆ బాక్సు ఎలా ముయ్యాలో ఎలా తియ్యాలో-పేపర్ సీలేమిటో అంతా అయోమయం. రాత్రంతా ఆ పుస్తకం చదివేసరికి తెగ భయం పట్టుకుంది. బాలెట్ పేపర్ అకౌంట్, ప్రిసైడింగు ఆఫీసరు డైరీ వీటిలో ఏదన్నా పొరపాటు చేస్తానేమో నని దడ పట్టుకుంది. పేపర్ సీలూ, పోలింగ్ ఏజెంట్లూ కలలోకి వచ్చారు. మొత్తం నలభై కవర్లు. ఛాలెంజి ఓట్లూ, టెండరు ఓట్లూ వస్తే?—రాకూడదు భగవంతుడా అనుకుంది. గుడ్డివాళ్ళు ఓటెయ్యటానికి వచ్చారా చచ్చానే. వాళ్ళచేత ఎన్ని ఫారాలు పూర్తి చేయించాలో-తనెన్ని రాయాలో. తప్పు వయసు చెప్పేవాళ్ళు ఎలాగూ వుంటారు.

వాళ్ళచేత డిక్లరేషను తీసుకోవాలంటే చచ్చే పని. ఆ బూత్‌లో 1000 ఓట్లుంటే 480 నిమిషాల్లో కనీసం ఆరు వందల ఓట్లు వేయించాలి. ఒక గుడ్డిఅతని ఓటుకి ఐదు నిమిషాలు పడుతుంది. ఛాలెంజి ఓటుకి ఎంత టైమ్ పడుతుందో. ఆ కేసులు పది ఉన్నాయంటే చచ్చామే.

0 0 0 0

రెండో ఎలక్షన్ క్లాసుకి ఆర్.డి.ఓ. వచ్చాడు.

"మీరు పొద్దున ఎనిమిది గంటలకంతా వచ్చి మెటీరియల్ తీసుకొని పదకొండు గంటలకు వెళ్ళి భోజనం చేసి 12 గంటలకు లారీలెక్కాలి. మీ డ్యూటీ ఏ బిల్డింగ్‌లోనో ఆ బిల్డింగు దాటి కదలకూడదు. ఆ ఊళ్ళో ఎవరింటికీ వెళ్ళ గూడదు. ఎవరింటా భోజనం చెయ్యగూడదు."

"మీరు పంపుతారండీ" ఎవరో అడిగారు.

"అబ్బే-మాకు సాధ్యం కాదు."

"మరి ఆ రాత్రి మర్నాడూ మేం వస్తుంటాలా?"

"బ్రెడ్డూ, పళ్ళూ తీసుకెళ్ళొచ్చు" ఆర్.డి.ఓ.

"స్పృహ తప్పి పడొచ్చు" అందరూ నవ్వారు.

"ఎందుకీ ప్రశ్నలు. మనం ఊళ్ళో ప్రెసిడెంటు ఇంటికో మునసబు ఇంటికో వెళతాం. తింటాం. అది జరిగేదే-ఆయనేదో నీతులు చెబుతాడు. వింటే విను లేకపోతే లేచి అవతలికెళ్ళు. డిస్కషన్ పెంచి అందరి కోపానికీ గురికాకు" అనుభవజ్ఞుడొకాయన సలహా ఇచ్చాడు.

"మీరు ఎలక్షన్ డ్యూటీ చేసే గదిలో ఏ నాయకుల ఫోటోలూ వుంచకండి. మీరు మీ డ్యూటీ చాలా నిజాయితీతో చెయ్యాలి. మన ప్రజాస్వామ్యానికి ఈ ఎన్నికలే ఆధారం." ఉపన్యాసం మొదలయింది. అందరూ గోలగోలగా మాట్లాడుకుంటున్నారు. క్లాసయిపోయింది. డబ్బు తీసుకు బైటపడ్డారు.

ఉదయం ఎనిమిది గంటలకు హడావుడిగా తాలూకా ఆఫీసు పక్కనున్న స్కూలుకి చేరుకుంది విమల. ఆవరణ నిండా లారీలు. గదుల ముందు పోలింగు స్టేషన్ నంబర్లు రాసిన బోర్డులు వేలాడుతున్నాయి. తన పోలింగ్ స్టేషన్ నంబర్ వెతుక్కుని ఆ గదిలోకి వెళ్ళింది. అక్కడ రూట్ ఆఫీసరూ, అసిస్టెంటూ పది బస్తాలు పెట్టుకుని కూచుని వున్నారు. ఇంకా ఎవరూ రాలేదు. విమల కనపడగానే రండి రండి రండని ఆహ్వానించి ఓ బస్తా ఆమెకప్పగించారు. విమల ఆ బస్తా చూసి కంగారుపడింది.

"ఇదేంటండి. ఏం చెయ్యాలి దీన్ని?" అంది అయోమయంగా.

బస్తా బరువుగానే ఉన్నట్టుంది.

"దీన్లో మీక్కావాల్సిన మెటీరియల్ అంతా వుంది. ఇదిగో ఈ పేపర్లో రాసి వున్న వస్తువులన్నీ ఆ బస్తాలో వుంటాయి. బస్తా విప్పి అన్నీ వున్నాయో లేదో చూసుకోండి. ఏదన్నా లేకపోతే ఇక్కడే తీసుకోవచ్చు. మళ్ళీ మీ స్టేషన్‌కి వెళ్లాక ఇవి దొరకవు. ఒకోసారి దీనివల్ల ఎలక్షన్ ఆగిపోయి గొడవ గొడవ అవుతుంది. చాలా జాగ్రత్తగా చూడాలి" అంటూ విమల దడనింకాస్త పెంచారు. అందులో ఏ మహత్తర వస్తువులుంటాయోనన్నట్టు భయంగా భక్తిగా బస్తా విప్పింది విమల.

అందులో కవర్ల కట్టా, కాగితాలూ, గుండుసూదులూ, దారాలూ, స్టాంపు పాడ్‌లూ, కొవ్వొత్తులూ, లక్కా, పెన్నూ, పెన్సిలూ—ఇలా చూసేసరికి కాస్త నిరుత్సాహం వచ్చింది. అన్నీ లెక్కచూసుకుంది. ఇంతలో ఆమెకు అసిస్టెంటుగా పనిచేసే టీచరు వచ్చాడు. ఆయన ఇంతకుముందు ఐదుసార్లు ఈ డ్యూటీ చేశాడట. "మీకేం ఫరవాలేదు. అంతా నే చూసుకుంటాగా" అంటే విమలకు కాస్త బరువు తగ్గింది.

"నాకు ఆ బాలెట్ బాక్సు ఎలా మూయ్యాలో ఎలా తెరవాలో తెలియదండీ" అంది దీనంగా.

"అదంతా నే చూస్తాగా. మీరా కవర్లూ, కాగితాలూ, సంతకాలూ చూసుకోండి" అన్నాడాయన ధీమాగా.

ఆ కవర్లను చూస్తేకూడా విమలకు దడగా వుంది. 'ఎందుకిన్ని కవర్లూ' అని చికాకు పడింది. ఇంతలో పేపరు సీళ్ళు తెచ్చి ఇచ్చారు. అవి చూశాక విమల భయం పెరిగింది.

"బాక్సుకున్న రంధ్రాన్ని ఈ సున్నితమైన గ్రాఫ్ కాగితంతో మూయ్యాలి. అది చిరగకూడదు. చిరిగిందో మీపని ఖాళీ. బాక్సుమీద పేపరు సీలు చిరిగిందో మీకు జైలు శిక్ష తప్పదు." అని ఆర్. డి. ఒ చెప్పిన మాటలు గుర్తొచ్చి ఆ పేపరు సీల్సు వున్న కవరుని భద్రంగా హాండ్ బ్యాగ్‌లో దాచింది. బాలెట్ పేపర్లు వెయ్యి లెక్కపెట్టి బస్తాలో పడేసి బస్తా కట్టేశారు. ఆ టీచర్ భోజనానికి వెళితే విమల ఆ బస్తా వంకే చూస్తూ మధ్య మధ్యలో హ్యాండ్‌బ్యాగ్ వంక చూసుకుంటూ కూచుంది.

విమలకు ముప్పై ఏళ్ళున్నాయి గానీ ఇంతవరకూ ఓటెయ్యలేదు. ఇంట్లో వాళ్ళూ, స్నేహితులూ 'ఓటెయ్యవేం' అంటే 'నా ఓటు వేయించుకునే అర్హత ఇదిగో ఈ పోటీ చేసేవాళ్ళకు లేదులే' అని హాస్యంగా అనేది. విమలకు రాజకీయాలంతగా తెలియవు. ప్రజాస్వామ్యం మీద చాలా నమ్మకం వుంది. మంచి మనుషులు ఎన్నికల్లో పోటీ చెయ్యడం లేదనీ, పోటీ చేస్తే జనం గెలిపిస్తారనీ-అప్పుడు మంచి ప్రభుత్వం ఏర్పడి సమస్యలన్నీ పరిష్కారమవుతాయనీ ఆమె నమ్మకం.

లారీలు సిద్ధంగా వున్నాయి. విమల ఎక్కాల్సిన లారీలో విమల తప్ప అందరూ మగాళ్ళే. విమలని కాబిన్‌లో కూచోమని మర్యాద చేశారు. కాబిన్‌లో

డ్రైవరూ, విమలా, రూట్ ఆఫీసరూ కూర్చున్నారు. ఆ రూట్ ఆఫీసర్ కేసి యాదృచ్ఛికంగా చూచిన విమల బిత్తరపోయింది. అతను విమలని అసభ్యంగా చూస్తున్నాడు. విమల కంగారుపడి పమిట సరిగ్గా వుందా లేదా అని చూసుకుంది. బాగానే ఉంది. అయినా దాన్ని భుజాల మీదుగా తీసి మెడకూడా కనబడకుండా కప్పుకొని కూచుంది. రూట్ ఆఫీసర్ చూపులు మాత్రం మారలా. ఆవిడ తన చూపు గమనించిందనే తేడా కూడా రాలా. విమల ఒళ్ళంతా కంపరం ఎత్తుతోంది. వాడి ముందునుంచి అదృశ్యం అవాలనిపిస్తుంది. ఆ దరిద్రుడు తనను ఒక ఆడదానిగా, సెక్స్ సింబల్‌గా చూస్తున్నాడు అనే ఆలోచనతో కోపం, బాధా కలగలసి ముఖం ఎర్రగా కందింది. కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి. కాలేజీలో ఆ మధ్య జరిగిన చర్చ గుర్తొచ్చింది. ఒక లెక్చరర్ అన్నాడు-

"మీకేం తక్కువ. అన్ని అవకాశాలూ వున్నాయి. అస్తమానం 'మేం ఆడవాళ్ళం ఆడవాళ్ళం' అని జ్ఞాపకం పెట్టుకుని మిమ్మల్ని మీరు కించపర్చుకుని మగాళ్ళని ద్వేషించడం మొదలెడతారు. నన్నడిగితే అసలివాళా, రేపూ ఇళ్ళల్లో ఆడవాళ్ళదే పెత్తనం. బైటకూడా మీరే మిమ్మల్ని తక్కువచేసి చూసుకుని ఆ నేరం మా మీద వేస్తారు. 'ఓ మాకా సమస్యలూ, ఈ సమస్యలూ' అని గోల చేస్తారు."

ఆయన యిప్పుడీ పరిస్థితి చూస్తే ఏమంటాడు. ఎదురుగా వున్న ఈ మగ పశువు నన్నొక మనిషిగా గాక పశువుగా చూస్తున్నాడు. వాడికి నా సెక్స్ తప్ప నేనో మనిషిననే స్పృహ లేదు. వాడి చూపులకు నేనను మానపడకుండా ఎలా వుండను ? బైటికొచ్చిన ఆడవాళ్ళకు యిదొక సమస్య అని అరవకుండా ఎలా వుండగలను? వాడెట్లా చూస్తే నాకేం అని ధీమాగా వుంటే ఈ సమస్య పోతుందా? విమల ఆలోచన్లు ఆ ఆఫీసరొచ్చి మీద పడటంతో ఆగిపోయాయి. వెకిలిగా నవ్వుతూ "ఈ దారంతా ఎగుడు దిగుళ్ళు, నడుములు పోతున్నాయి" అంటున్నాడు. ఇంతలో లారీ ఆగింది. విమల దిగాల్సిన పోలింగు స్టేషన్. అది ఒక ఎలిమెంటరీ స్కూలు. రేకు షెడ్లు. ఆ పరిసరాలన్నీ చాలా మురిగ్గా వున్నాయి. రెండు గదుల్లో రెండు పోలింగు స్టేషన్లు. ఒకటి ఆడవాళ్ళకి, ఒకటి మగవాళ్ళకి. విమల ఆడవాళ్ళ బూత్‌కి ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరు. ఇంకో యిద్దరు టీచర్లు అసిస్టెంట్లుగా వచ్చారు. వాళ్ళు అదివరకు అనుభవం వున్న వాళ్ళేనట. రాగానే బాలెట్ పేపర్లు తీసుకుని వెనకపక్క స్టాంపు వెయ్యడం మొదలుపెట్టారు. ఒక ఐదొందల బాలెట్ పేపర్ల మీద విమలని సంతకాలు చేసెయ్యమన్నారు.

"ఇవాళ చెయ్యకూడదేమో" అంది విమల. వాళ్ళు నవ్వారు. "రూల్సన్నీ పాటిస్తే ఈ డ్యూటీ చెయ్యలేమండి. రేపొద్దున చాలా హడావుడి. ఇప్పుడెవరూ రారు. ఏం ఫరవాలేదు. సంతకాలు పెట్టెయ్యండి" అన్నారు.

ఐదొందలు సంతకాలు పెట్టేసరికి విమలకు తన పేరంటే ఎక్కడలేని విరక్తి పుట్టుకొచ్చింది.

"వెయ్యిమందీ ఓట్లెయ్యగలరేమో కదండీ" అంది తన లాంటి వాళ్ళుంటారని ఆశపడుతూ.

"అబ్బే—ఐదొందలు పడితే గొప్ప." అని వాళ్ళనేసరికి విమలకు ప్రాణం లేసొచ్చినట్లయింది. ఈ ఐదొందల సంతకాలతో పనైపోతే బాగుండుననుకుంది.

"ఆ కవర్లలో ఏ పేపర్లు పెట్టాలో చూసి— ఆ పేపర్లమీద సంతకాలు చేసి ఆ కవర్లలో పెట్టి అతికించేద్దాం తియ్యండి పేపర్లు" అన్నాడు అసిస్టెంటు.

"ఇప్పుడా ? అంటూ అదిరిపడింది విమల.

"మరి—రేపు ఆ పనెక్కడకుదురుతుంది. ఇదిగో ఇది గుడ్డివాళ్ళొస్తే తీసుకోవాల్సిన డిక్లరేషన్ ఫారాలు. నిల్ అని రాసి సంతకం పెట్టి అందులో పెట్టండి. అంటించేస్తాను."

"గుడ్డి వాళ్ళెవరూ ఈ బూత్‌లో లేరా ? మీకు తెలుసా ?" ఆశ్చర్యంగా అడిగింది విమల.

"ఛలేవాళ్ళే. గుడ్డివాళ్ళు వస్తే వస్తారు. వాళ్ళని తెచ్చినవాళ్ళో, మీరో ఆ ఓటు వేస్తారు. అవన్నీ రాస్తూ కూచుంటే ఎలక్షను జరగదు. వంద ఓట్లు కూడా పోల్ చేయించలేం" ఇంతకూ మనమివన్నీ జాగ్రత్తగా చేసినా ఎవరూ పట్టించుకోరు. బాలెట్ పేపర్ ఏకౌంటొకటే ముఖ్యం'—అది తప్ప మిగిలిన వన్నీ అవతల పారేస్తారు. మీరేం భయపడకుండా నేను చెప్పినట్లు చెయ్యండి" అని ఆయన విసుక్కున్నాడు.

గంటలో పాతిక కవర్లు సంతకాలై సిద్ధమైపోయాయి. విమలకు మతిపోయింది. ఇంత మాత్రానికి ఈ తంతులన్నీ ఎందుకు ? ఉన్నప్పుడు వాటిని అసలు పాటించాలా లేదా అని చూడకపోతే ఎట్లా ? ఈ ఛాలెంజ్ ఓట్లూ, టెండర్ ఓట్లూ వీటి గురించి తను పడ్డ టెన్షన్ ఎంత అనవసరమైంది ? అనుకొంది.

ఆ రాత్రి ప్రెసిడెంటుగారింట్లో భోజనం. విమల వాళ్ళింట్లోనే పడుకుంది. ఆ స్కూల్‌ల్లో పడుకోవాలన్న ఆలోచనే భయంగా అనిపించింది. భరించలేని వాసనా, పక్కనంతా తుప్పలు. ఏ పామో వస్తే....పైగా అన్నీ సక్రమంగా జరిగితే ఎంత కష్టమైనా పడొచ్చు. ఈ తంతంతా చాలా వంచనతో, హిపోక్రసీతో నిండి ఉంది. దానికి తానంత కష్టపడాల్సిన అవసరం లేదనిపించింది విమలకు. ఆ యింట్లోనైనా నిద్ర పట్టలేదు. హాండ్‌బ్యాగ్‌లో పేపరు సీలు భద్రంగా వుందో లేదోనని దిగులు. బ్యాగు భద్రంగా వాళ్ళ బీరువాలో పెట్టించింది. కానీ హఠాత్తుగా దొంగలొచ్చి బీరువాలో వస్తువులన్నీ ఎత్తుకుపోతే —పేపర్ సీలు లేక ఎలక్షన్ ఆగిపోతే.... తర్వాత ఏం జరుగుతుందో ఇలా లేనిపోని ఆలోచనలతో దడ పెంచుకుంటూ తగ్గించుకుంటూ నిద్రనూ రాత్రినీ నెట్టేసింది.

* * *

తెల్లారి ఏడు గంటలకు ఎలిమెంటరీ స్కూల్‌కి వెళ్ళేసరికి ఇద్దరు పోలింగ్ ఆఫీసర్లు, ఎ.పి.ఓ. అంతా సిద్ధంచేసి వుంచారు. పోటీ చేస్తున్న రెండు పార్టీల అభ్యర్థుల తరపునా ఇద్దరు పోలింగు ఏజెంట్లు వచ్చారు. బాక్సు మీద లేబులంటించి పేపరు సీలు వేసి దాని మూస్తాబు ముగించారు. అందరూ సిద్ధంగా కూచున్నారు. తొమ్మిది గంటలకు మొదటి ఓటరు ప్రత్యక్షమయింది. మగాళ్ళ బూత్‌లో ఎనిమిది నుంచే సందడి మొదలయింది. అరుపులూ, కేకలూ వినపడుతున్నాయి. పోలీసులు లాఠీలతో సిద్ధంగా వున్నారు.

ఆడవాళ్ళు పనులు ముగించుకునిగాని రారన్నారు. పది గంటలకు 50 ఓట్లు పోలయ్యాయి. ఏదో గోల వినిపిస్తే విమల బైటికొచ్చింది. మగాళ్ళ బూత్ దగ్గర గూండాలావున్న ఓ వ్యక్తి ఓటెయ్యడానికి వచ్చిన వాళ్ళను బెదిరించి చెప్తున్నాడు.

"మా గుర్తుమీద ముద్ర పడకపోయిందా మీ శవాలు లేస్తాయి. మేం అన్నిటికీ తెగించాం. మీరీ ఊళ్లో బతకాలనుకుంటే ఒక్క ఓటు కూడా యింకోడికి పడకూడదు."

క్యూలో వాళ్ళు గొణుక్కుంటూ, భయంగా, కోపంగా, మౌనంగా, నవ్వుతూ రకరకాలుగా వున్నారు. పోలీసులు తమకిదంతా కనపడనట్టు యెటో చూస్తూ నుంచున్నారు. విమల తన గదిలోకి వచ్చి అసిస్టెంటుని పిలిచింది. "ఆ గూండాలలా బెదిరిస్తుంటే పోలీసులు వాడినవతలకు తీసుకుపోరేం. ఇక్కడి కొస్తే మనమేం

చెయ్యాలి. ఆ గదిలో వాళ్లేం మాట్లాడనేం" కంగారుగా చెమటలు తుడుచుకుంటూ అంది. అసిస్టెంటు నిశ్చింతగా నవ్వాడు. "అతనెవరో మీకు తెలియదు. చాలా ముఖ్యమైన మనిషి. రేపాయన పార్టీ గెలిస్తే ప్రభుత్వం ఆయన చెప్పినట్లే నడుస్తుంది. మనకెందుకు ? పోలీసుల కెందుకు ? పెట్టెలో ఓట్లు పడాలి. పడిన ఓట్లకూ మిగిలిన ఓట్లకూ లెక్క కుదరాలి అంతే మనపని. మీరు లేనిపోని గొడవలు తీసుకు రాకండి. మీరు మాట్లాడకుండా బాలెట్ పేపర్లు ఇచ్చేయండి. మీరు గొడవ పెట్టుకుంటే జరిగేది ఆగదు సరికదా మీరు చాలా అపాయాల్లోకి వెళతారు."

విమల బుర్ర పనిచెయ్యటం మానేసింది. ఇవా ఎన్నికలు. ఎందుకీ నాటకం....ఈ ఖర్చు, ఈ హంగామా, ఈ రూల్సు, ఈ శ్రమా, ఎందుకిదంతా.

జనం బలవంతాన ప్రాణాల కోసం ఓట్లేస్తున్నారు. వెయ్యని వాళ్ళ ఓట్లు ఎవడికి బలం, అధికారం వుంటే వాడేసుకుంటున్నాడు. ఎందుకీ తంతు ? ఎవడు బలవంతుడో వాడు నేనే నియంతనంటే సరిపోదా ? అప్పుడు జనానికి ఈ ముసుగు లడ్డం వుండవు నిజం గ్రహిస్తారు.

జనాన్ని మోసం చేసి పాలించటం తేలిక. అందుకే ఎన్నికలు. విమలకు పెద్దగా అరవాలనిపించింది. భోరున ఏడవాలనిపించింది. చెప్పలేని బాధతో గుండె పగిలిపోతోంది. తన కళ్ళెదుట జరిగే ఒక ఘోరాన్ని తాను చూస్తూ వూరుకోవాలి. లేకపోతే తనకే అపాయం. ఏడుపు ఉబికి ఉబికి వస్తోంది.

విమల నీరసంగా కుర్చీలో కూలబడింది. పోలింగ్ చురుగ్గా వుంది. గూండా రెండు బూతుల మధ్యా తుపాకీ పట్టుకు నించున్నాడు. ఇన్‌స్పెక్టర్ వచ్చి అతనికి షేక్‌హేండిచ్చి నవ్వుతూ మాట్లాడుతున్నాడు. విమల ఇక ఆగలేకపోయింది.

"అతనలా తుపాకీ పట్టుకు బెదిరిస్తూ ఇక్కడ నుంచోవచ్చా ? మీరతన్ని బైటికి పంపండి "

ఇన్‌స్పెక్టరు తమాషాగా నవ్వాడు.

"అతనెవరనుకుంటున్నారు ? అతనిక్కడలేకపోతే జనం తలలు బద్దలు కొట్టుకుంటారు. ఇక్కడంతా ప్రశాంతంగా వుండాలంటే వీరి ప్రెజెన్సు చాలా అవసరం. మీరేం ఆందోళన పడకండి. ఇక్కడ ప్రశాంతంగా ఎన్నికలు జరుగుతాయి. అంటూ హడావుడిగా వెళ్ళిపోయాడు.

మూడవుతుండగా గూండా లోపలికి వచ్చాడు. అప్పటికి మూడొందల ఓట్లు పోలయ్యాయి. బైట ఆడవాళ్ళెవరూ లేరు. అతను బాలెట్ పేపర్లకట్ట అందు కున్నాడు. ఇంకో ఇద్దరు కుర్రాళ్ళు చెరొక ముద్రా తీసుకుని టకటక వేసేస్తున్నారు. ఇతను మడిచి పెట్టెలో వేస్తున్నాడు. డ్యూటీలో వున్న నలుగురూ నిశ్శబ్దంగా చూస్తూ కూర్చున్నారు. నిస్సహాయం వల్ల విమల కళ్ళమ్మట నీళ్ళు కారుతున్నాయి. మిగిలిన ముగ్గురూ దిక్కు ముఖాలేసుకుని చూస్తూ కూర్చున్నారు. రెండొందల ఓట్లు పెట్టెలో వేసి ఆగారు. మిగిలిన ఓట్లవెనక విమల సంతకం లేదు.

"సంతకాలు పెట్టు " బాలెట్ పేపర్లకట్ట విసిరేసాడు.

"నేను చెయ్యను" కళ్ళు తుడుచుకుని పళ్ళ బిగువున సమాధానం యిచ్చింది.

"ఇదిగో అమ్మా—నాతో గొడవ పెట్టుకుంటే నీకు లేనిపోని చిక్కులొస్తాయి. నేనెంత మంచోణ్నో అంత చెడ్డోణ్ణి. మంచిగా చెప్పినట్టు విని శుభ్రంగా ఇంటికెళ్ళు—లేకపోతే" గూండా నవ్వాడు.

"మీరేమైనా చెయ్యండి. నే మాత్రం సంతకాలు చెయ్యను. నన్ను చంపినా సరే."

"అట్టాగా"

"విమలగారూ" పక్కబూతులోంచి విమల కొలీగ్ బైటికొచ్చాడు.

"మీరిలా రండి. అయ్యా మీరు కాస్తాగండి."

విమల బైటికొచ్చింది.

"విమలగారూ మీకేమన్నా మతిపోయిందా? వాళ్ళ నెదిరించి నిలబడగలరా?" అతను మందలించాడు.

"ఏంటండీ? నా కళ్ళ ముందు అన్యాయం జరుగుతుంటే చూస్తూ ఊరు కోనా? వాళ్ళు చెప్పినట్లు చెయ్యనా? నావల్ల కాదు. నా ప్రాణం పోయినా సరే" విమల ఆవేశం పెరిగిపోతోంది.

"మీకు నిజంగా మతిపోయింది. మీ ప్రాణాలిస్తే ఏం జరుగుతుంది? వీళ్ళు దొంగ ఓట్లు వేసుకోరా? ఈ బూత్‌లో మీ ప్రాణాలవల్ల న్యాయం జరిగిందను కోండి. మిగిలిన చోట్లన్నీ మీకు ఎన్ని ప్రాణాలున్నాయి ఇవ్వడానికి? డిపార్టు మెంటులో మీ మాటలు విని తెలివిగలవాళ్ళనుకున్నాను. ఈ ఎలక్షన్లంతా బూటకం

అని తెలియదూ ? ఇదంతా అవినీతని తెలియదూ ? దీన్ని మీరు నాలుగు వందల ఓట్లు పోలు చేయించకుండా ఆపి బాగుచేస్తారా ? అందుకు ప్రాణం ఇస్తారా ? చిన్న పిల్లలా మాట్లాడుతున్నారు. వెళ్ళి ఆ సంతకాలేవో చేయండి. ఇంకా నాలుగైదు గంటల్లో ఈ పీడ వదుల్తుంది. రేపట్నించీ యిది గుర్తే వుండదు. సిల్లీగా ప్రవర్తించకండి. వెళ్ళండి."

విమల లోపలికి నడిచింది. ఆమెకు అర్థమైంది. కానీ రాజీ పడటం కష్టంగా వుంది.

పెన్ను తీసుకుని సంతకాలు చేసింది. ఓట్లు పెట్టెలోకి వెళ్ళాయి. ఎన్ని ఓట్లు పోలయ్యాయో ఎకౌంటు రాసి చూచుంది. మిగిలిన ముగ్గురూ పెట్టెకు సీలేసి గుడ్డ సంచీలో పెట్టి కుట్టి అన్నీ కట్టలు కట్టి బస్తా సిద్ధం చేశారు. లారీ వచ్చింది. విమల కాబిన్‌లో ఎక్కింది. డ్రైవరు "అమ్మా మీరిటు నా వెనగ్గా కూచోండి" అన్నాడు.

"ఎందుకూ ?"

"ఎందుకేమిటమ్మా. వచ్చేప్పుడు తెలవలా-ఈ ఆఫీసరు వట్టి ఛండాలుడు. రాత్రి క్లీనరు కుర్రాడితో మీ గురించి అసహ్యంగా మాట్లాడాడు."

"నా గురించా అతనిసం తెలుసు ?" విమలకేం అర్థం కాలేదు.

"తెలిసేదేంటమ్మా-మిమ్మల్ని వర్ణించి వర్ణించి నోటి తీట తీర్చుకున్నాడు. మా క్లీనరుకి తందామనిపించింది గానీ ఆఫీసరు - ఏం చేస్తాడోనని ఆగాడు."

విమల పళ్ళు పట పటలాడించింది.

"వాడు-ఆ దరిద్రుడు రానీ వాడి సంగతి చెబుతాను." విమల అరుపులకు డ్రైవరు బెదిరాడు.

"మీరిట్టా అంటారంటే నే చెప్పేవాడినే కాదు. మీరరిస్తే మీరే గోలవుతారు. మిమ్మల్ని ఇటు కూచోమంది ఎందుకు ? వాడు మీకు తగలకుండా మిమ్మల్ని మునిసిపల్ ఆఫీసుకు చేర్చటానికే కదా—రేపట్నించీ వాడెవరో మీరెవరో-ఈ ఒక్క రోజుకి గోలెందుకు ?"

విమల తల పగిలిపోతోంది. లారీ ముందు బైక్ మీద తుపాకితో ఇన్‌స్పెక్టరు.

అతని దగ్గర తుపాకీ లాక్కుని ఈ ఆఫీసర్ని కాల్చి పారెయ్యగలిగితే బాగుండును. కాల్చిపారెయ్యడం తప్ప యింకొకటి చెయ్యకూడదు వెధవల్ని. ఈ ఎన్నికలూ, ఈ ప్రజా ప్రతినిధులూ, ఈ మగ వెధవలూ అన్నింటినీ కాల్చిపారెయ్యాల్సిందే. కానీ తానేం చెయ్యలేకపోయింది. ప్రేక్షకురాలయింది. తుపాకీ చూపించి జనాన్ని బెదిరించి ఓట్లూ అధికారం సంపాదించుకున్నారు ప్రజాప్రతినిధులు. ఆడవాళ్ళను చూపుల్తోనే కాల్చి చంపగలిగే అధికారం పుట్టుకతోనే సంపాదించుకున్నారు మగవాళ్ళు.

విమల బుర్ర అగ్ని పర్వతంలా వుంది.

ఏమిటి మార్గం ? ఏది పరిష్కారం. ఈ అన్యాయాన్నీ, అవమానాన్నీ దేనితో ఎదుర్కోవడం ?

వీళ్ళ అధికారానికి అహంకారానికీ మూలం ఎక్కడ ? ఆ మూలానికి వీళ్ళెలా దేని ఆధారంతో చేరుకున్నారు ? జనం—తనలాంటి జనం ఎలా దేని ఆధారంతో ఆ అధికారం సంపాదించుకుంటారు ?

విమల తల నిండా ప్రశ్నలు. ప్రశ్నలు.

— ఆంధ్రజ్యోతి వార పత్రిక, 6-3-87

★★
★